

УДК: 37.013.74+341.63

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-11-12-7>**Ольга Назорна,**

кандидат філологічних наук, доцент,

Хмельницький університет управління та права,

вул. Героїв Майдану, 8, м. Хмельницький, Хмельницька обл., Україна

СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІЖНАРОДНОГО АРБІТРАЖНОГО СУДДІ

Завдяки глобалізації міжнародний арбітраж як ефективний метод альтернативного вирішення спорів став високоспеціалізованою послугою, що надається не квазісудовими працівниками, а професійними арбітражними суддями. На сьогодні визначено три основних етапи в процесі розвитку професії арбітражного судді, зокрема етап «поважних старих-знавців», етап «технократів» та етап «управлінців», кожен з яких має власні характерні ознаки. Важливо, що сучасне покоління арбітражних суддів сприймається як управлінці арбітражного процесу, освічені професіонали, здатні до навчання та саморозвитку. Процес відбору арбітражних суддів став дуже змагальним, тому сторони ретельно розглядають кваліфікацію та компетентність претендентів, кандидатури яких можуть підлягати оскарженню ще до їх призначення. Мета статті полягає у виявленні соціально-професійних характеристик арбітражних суддів. Для визначення стану вивченості досліджуваної проблеми застосовувався метод аналізу та синтезу методичної, соціальної, правової, науково-методичної літератури. Для формулювання висновків статті використано метод узагальнення. Основні соціально-професійні характеристики, які враховуються при виборі арбітражного судді, можна класифікувати таким чином: 1) особисті якості, 2) освіта, знання, навички, 3) досвід, репутація. Правова спеціалізація, досвід ведення арбітражної практики та репутація є найважливішими ознаками при призначенні або рекомендації арбітра. Не менш важливими виявились особисті якості претендента та його навички володіння технічними та процедурними питаннями арбітражу. Крім того, зростання управлінської ролі арбітражного судді в арбітражному процесі вимагає від фахівців у цій галузі таких якостей як здатність приймати рішення, толерантність, дипломатичність, культурна обізнаність.

Ключові слова: міжнародний арбітраж, міжнародний арбітражний суддя, соціально-професійні характеристики, освіта, магістерські програми.

Вступ

Завдяки глобалізації міжнародний арбітраж як ефективний метод альтернативного вирішення спорів став високоспеціалізованою послугою, що надається не квазісудовими працівниками, а професійними арбітражними суддями. Професіоналів, які займаються арбітражною діяльністю, на сьогодні, називають координаторами з альтернативного вирішення спорів (англ. *ADR Coordinators*), посередниками з альтернативного вирішення спорів (англ. *ADR Mediators*), арбітрами (англ. *Arbiter*), арбітражними юристами, арбітражними суддями (англ. *Arbitrator*) тощо. Через проблему неусталеності фахової термінології вважаємо за доцільне надалі вживати термін «арбітражний суддя» (АС).

Теоретичний потенціал теми дослідження закладено переважно у статтях зарубіжних авторів, які вивчали поступ професії арбітражного судді (Dezalay & Garth, 1996; Picher, Seeber & Lipsky, 2000; Schultz & Kovacs, 2012) та чинники входження у цю професію (Bickner, Boone & West, 2003), аналізували основні якості, які враховуються при відборі складу арбітражного суду (Bond, 1991), розглядали відмінності між арбітражними та державними суддями (Domke, 1971), детально досліджувались

характеристики арбітражних суддів у педагогічному (Rogers, 2005), соціологічному (Gaillard, 2015) й юридичному розрізі (Cremades, 1999) тощо.

Вітчизняні науковці попри жвавий інтерес до проблем міжнародного арбітражу, історії його становлення та сучасної практики організації та здійснення міжнародного арбітражу розглядають питання професійної підготовки арбітражних суддів і соціально-професійні характеристики представників цієї професії лише побіжно, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Мета та завдання

Мета статті полягає у дослідженні соціально-професійних характеристик арбітражних суддів.

Відповідно до мети визначено такі завдання: 1) здійснити системний аналіз стану досліджуваності проблеми; 2) узагальнити соціально-професійні характеристики міжнародного арбітражного судді; 3) визначити сучасні вимоги до відбору міжнародного арбітражного судді до складу арбітражного суду.

Методи дослідження

Для визначення стану вивченості досліджуваної проблеми застосовувався метод аналізу та синтезу методичної, соціальної, правової, науково-методичної літератури. Для формулювання висновків статті використано метод узагальнення.

Результати

На думку українського філософа В. Кебуладзе, навчання – це процес розвитку природних здібностей і набуття практичних навичок, тоді як освіта – це процес вироблення у члена «доброго суспільства» чи «освіченого суспільства» «доброго смаку» та здатності неупереджено висловлювати судження, користуватись власним розумом (В. Кебуладзе, 2016). Добра освіта передбачає добре навчання, натомість добре навчання не обов'язково передбачає добру освіту (В. Кебуладзе, 2016).

Для арбітражного судді навчання та освіта є рівноцінними процесами, які потрібні для подальшого професійного становлення. Можна стверджувати, що арбітражний суддя – це освічений професіонал, здатний до навчання та саморозвитку.

Мартін Домке вважав, що в більшості країн із загальним правом, включаючи Англію та США, арбітражні судді розглядалися лише як квазісудові працівники, які виконують функції подібні до суддівських (Domke, 1971), а арбітражне провадження мало випадкову природу.

Очевидно, що найбільш вражаючим досягненням еволюції цієї соціальної категорії є виникнення класу професійних арбітражних суддів. К. Роджерс (Rogers, 2005) у дослідженні «Професія міжнародних арбітражних суддів» висловлює думку, що арбітражна діяльність має загальну характеристику окремої професії, а арбітражні судді – це самостійна соціально-професійна група (Picher, Seeber, & Lipsky, 2000).

Автори праці відомої під назвою «Справа в чесноті – міжнародний комерційний арбітраж та побудова транснаціонального правового порядку» І. Дезалай і Б. Гарт визначили два основних етапи в процесі розвитку професії арбітражного судді, зокрема етап «поважних старих-знавців» та етап «технократів» (Dezalay & Garth, 1996).

Перший етап належав «поважним старим», які символізують минуле покоління. На думку авторів цього дослідження, арбітражні судді, які працювали на міжнародній арені, входили до так званого «закритого Європейського клубу», «елітної касті» (Dezalay & Garth, 1996).

Б. Кремадес, який аналізував історичне становлення професії міжнародного арбітражного судді, вказує на те, що на момент бурхливого розвитку арбітражу в 70-х і 80-х роках ХХ століття, ця професія дійсно була доступною лише для чоловіків – представників елітного, обмеженого кола, яке складалось з найкращих юристів-практиків і знаних європейських професорів (Cremades, 1999). Власне, високий соціальний статус ставав «платформою» для подальшої успішної арбітражної практики.

Друге покоління АС було названо І. Дезалаєм і Б. Гартом «технократами» (у значенні технічних експертів). Успішні АС цього покоління, як правило,

створювали свій імідж і професійну репутацію через безпосередню діяльність у сфері міжнародного арбітражу. Було встановлено головну якість, необхідну для успішної кар'єри арбітражного судді – це можливість вирішувати технічні питання, пов'язані з арбітражем. Поступ професії, на думку авторів, був лише дзеркальним відображенням тенденцій розвитку арбітражної практики, зокрема, арбітраж на той час характеризувався технічними особливостями, а тому статусність і елітарність вже не визнавались достатніми конкурентними перевагами фахівців у сфері міжнародного арбітражу (Dezalay & Garth, 1996).

На сьогодні, однак, вимальовується картина нового покоління арбітражних суддів як управлінців арбітражного процесу. Т. Шульц і Р. Ковач у роботі «Підйом третього покоління арбітрів – п'ятнадцять років після Дезалай і Гарта» (Schultz & Kovacs, 2012) власне і виділяють ще один етап у розвитку арбітражних суддів – «управлінець».

Наразі сторони спору та їх представники приділяють велику увагу управлінським здібностям потенційних АС, зокрема, їх організаційним навичкам, схильності до швидкого та чіткого виявлення важливих питань, а також здатності управляти власними базовими емоціями. Ці необхідні управлінські навички стосуються управління провадженням, обговорень арбітражного суду, організації роботи в трибуналі, процесу винесення рішення.

Г. Сміт зазначає, що можливість відбору арбітражних суддів із необхідними навичками та досвідом роботи є однією з головних переваг арбітражу (Smit, 1987). Варто підкреслити, що процес відбору арбітражних суддів став дуже змагальним, тому сторони ретельно розглядають кваліфікацію та компетентність претендентів, кандидатури яких можуть підлягати оскарженню ще до їх призначення. Це доводить, що арбітраж став міжнародною бізнес індустрією, в якій професіонали зі статусом і повноваженнями інколи більш вагомими, ніж у державних суддів, надають вузькоспеціалізовану послугу в глобальному контексті (Bond, 1991).

Стандартна процедура відбору арбітражних суддів полягає в тому, що кожна сторона по черзі пропонує кандидата, доки не буде погоджено прийнятну кандидатуру. Очевидно, що такий процес передбачає розгляд цілого списку фахівців. Якщо пропонується АС робить перші кроки в арбітражній кар'єрі, представникам сторін слід витратити багато часу та зусиль на вивчення біографії потенційного арбітражного судді, його особистих характеристик, попереднього досвіду тощо (Reeves, 2009).

Приміром, у Кодексі професійної відповідальності арбітражних суддів у трудових спорах (2003) не обумовлено роль «суб'єктивних факторів» щодо вибору арбітражних суддів. У розділі 1 статті 1 згідно із «Загальними кваліфікаціями» всі

арбітражні судді повинні продемонструвати такі основні характеристики: 1. «Основні особисті характеристики арбітражного судді передбачають чесність, порядність, неупередженість, загальну компетентність у питаннях трудових відносин. Арбітражний суддя повинен продемонструвати здатність дотримуватися цих особистих якостей добросовісно і виважено, як у процесуальних питаннях, так і в рішеннях по суті справи... 2. Арбітражний юрист повинен бути готовим винести рішення на користь будь-якої із сторін. Знаходження компромісного рішення з метою справити позитивне враження на клієнта вважається непрофесійним». Хоча цей документ не визнається Кодексом професійної відповідальності, він досліджує суб'єктивні чинники, які, зазвичай, застосовують адвокати для впливу на прийняття рішень конкретним арбітражним суддею (Reeves, 2009).

Серед численних соціально-професійних характеристик та якостей, які необхідні арбітражному судді для його професійної реалізації та затребуваності на ринку праці, виділимо найголовніші, зокрема: незалежність і неупередженість, дипломатичність і культурна обізнаність, здатність приймати рішення, толерантність, юридична освіта, а відтак глибока теоретична підготовка в галузі арбітражу, практичні вміння та навички, професійний досвід, репутація, професійна активність, бажання працювати тощо. Кожне з вищезазначених якостей вимагає деякого пояснення та уточнення.

Такі риси як незалежність і неупередженість, що і характеризують суть арбітражної функції, є обов'язковою складовою соціально-педагогічного портрету арбітражного судді-професіонала. Незалежність у судженнях АС – це об'єктивна відсутність будь-якого суттєвого зв'язку з однією із сторін. Неупередженість – це суб'єктивне бажання не діяти на користь будь-якої із сторін. АС повинен завжди ігнорувати існуючі у суспільстві упередження (національні, географічні, політичні тощо) (Reeves, 2009).

Незважаючи на це, вибір арбітражного судді може залежати від упередженості адвоката щодо інших об'єктивних чинників, таких як: професійний шлях, вік і досвід, заклад вищої освіти або спеціалізація. Приміром, адвокат може вважати, що АС із дипломом економіста, соціолога, політолога чи права схильні підтримувати сторону профспілок, або ступінь з ділового адміністрування або управління схиляє арбітражного суддю на сторону роботодавця (Reeves, 2009).

Згідно з дослідженням, проведеним М. Бікнером, В. Буном та Дж. Вестом у 2003 році, вибір арбітражних суддів багато в чому може залежати від його раси, етнічної приналежності або гендера (Bickner Boone & West, 2003).

Такі риси як дипломатичність і культурна обізнаність (знання основних відмінностей між правовими системами щодо процедурних і матеріальних питань) допомагають зрозуміти культурний контекст позицій, прийнятих сторонами й іншими членами арбітражного суду.

На сьогодні, АС – це також управлінець зі знаннями основ людської психології, вмінням переконувати та знаходити консенсус. Особливо важливими ці риси є під час прийняття рішень, що, як уже зазначалось, є пріоритетним умінням для арбітражної діяльності. Зрозуміло, що розбіжності та спірні питання можуть виникати на будь-якому етапі арбітражного процесу: при обговоренні умов звернення, організації графіку роботи, щодо запиту про розкриття або прийнятність документів, щодо конфіденційності інформації, щодо заперечень проти запитань свідків, використання доказів, винесення арбітражного рішення після закінчення провадження тощо. Для досягнення успіху АС повинен передусім зрозуміти суть справи та позиції сторін задовго до початку слухання, щоб надати сторонам відповідні вказівки щодо найбільш ефективного способу розгляду справи, які, звісно ж, можуть не враховуватись сторонами. Власне, від ефективних своєчасних рішень під час арбітражного розгляду, які приймаються неупередженим арбітражним юристом, залежить успіх усього процесу. Отже, належне ведення справ в арбітражних судах дозволяє уникнути зволікань і зайвих витрат, тому сучасний АС повинен володіти управлінськими навичками.

Здатність приймати рішення не передбачає грубого ставлення до сторін чи колег. За нагоди арбітражний юрист повинен уміти пояснити свої рішення, переконати сторони в їх правильності, що знижує напругу, сприяє пошуку компромісу. Важлива також тісна співпраця та діалог з іншими членами арбітражного суду, чому сприяють знання основ людської психології, педагогіки.

Безсумнівно, арбітражний суддя повинен володіти глибокими теоретичними знаннями в галузі юриспруденції та вміннями їх застосовувати на практиці. Це тверде переконання з'явилося лише через 90 років після створення арбітражного суду Міжнародної торгової палати у 1923 році. На той час серед його засновників панувала ідея, що арбітраж – це світ, який може існувати без юристів. Як показала практика, фахівець у галузі арбітражу, серед багатьох інших характеристик, повинен бути висококваліфікованим юристом (Reeves, 2009). Проте, в умовах сьогодення, все частіше зустрічаються випадки, коли людина з базовою неюридичною освітою прагне займатись арбітражною практикою.

Власне тут на допомогу приходять магістерські програми з арбітражу, які забезпечують студента теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для подальшої професійної діяльності. Інтелектуальна готовність до навчання, професійна

зрілість особистості дозволяють таким здобувачам отримати якісну освіту та стати висококваліфікованими арбітражними суддями. Усвідомлюючи таку тенденцію, сторони спору намагаються залучити до складу арбітражного суду одночасно фахівців з базовою юридичною та неюридичною освітою. Зрештою, як і було зазначено вище, деякі адвокати при виборі арбітрів надають перевагу кандидатам з початковою юридичною освітою, оскільки вважають їх більш компетентними у складних комерційних спорах. Ці адвокати припускають, що арбітри, які не є адвокатами, є кращими у справах про дисципліну та звільнення, а адвокати мають більше досвіду у вирішенні спорів, особливо тих, які є більш складними.

Важливо також мати ґрунтовні теоретичні знання у галузі арбітражної діяльності, приміром, правильно призначити місце проведення арбітражу, таким чином визначитись із законом, який буде регулювати арбітражну процедуру, а також процес і права, пов'язані з виконанням арбітражного рішення.

Крім того, майбутні арбітражні судді повинні володіти низкою практичних умінь і навичок, зокрема вести переговори, проводити перехресний допит, опитування, готувати клієнтське звернення, укладати арбітражне рішення, оскаржувати арбітражне рішення, слідкувати за його виконанням тощо, тому магістерські програми з міжнародного арбітражу носять прагматичний характер та є практично спрямованими.

Професійний досвід є також важливим чинником, на який зважають у процесі відбору арбітра (Bickner, Boone & West, 2003). Багато адвокатів радять своїм клієнтам обирати арбітрів, які є членами певних арбітражних асоціацій, спілок із вагомим практичним досвідом і великою кількістю схвалених арбітражних рішень.

В цілому арбітражні юристи поділяються на три групи щодо кількості публікацій власних арбітражних рішень: 1) арбітри, які відмовляються подавати будь-які рішення для оприлюднення; 2) видають велику кількість своїх рішень 3) публікують вибірку найкращих, найбільш вдалих рішень (Picher, Seeber & Lipsky, 2000). Щоб досягти успіху в умовах нового глобального правопорядку, слід пристосовуватися до сучасних вимог, надавати вдосконалені юридичні послуги фізичним особам та корпоративним клієнтам по всьому світу.

Репутація є одним із найважливіших чинником при виборі АС. Адвокат може особисто знати претендента та формувати власну думку щодо його репутації. Або, якщо прізвище АС є незнайомим, адвокат, швидше за все, буде шукати інформацію у друзів, рекомендації від колег тощо. Якщо довірені партнери можуть поручитися за високі професійні якості пропонованого арбітра, то інші особистісні та демографічні характеристики стають несуттєвими.

Аналогічно, негативна репутація арбітра серед колег призведе до відмови (Picher, Seeber & Lipsky, 2000).

Професійна активність, бажання та готовність працювати впливають на імідж арбітражного судді позитивно. Тут йдеться про ефективне управління робочим часом, так званий «*time management*», що передбачає ефективне виконання великого обсягу роботи, зокрема супровід сторін до фактичного слухання, протягом чітко встановленого терміну. Якщо ж арбітражний суддя занадто перевантажений справами, це може викликати низку негативних наслідків, починаючи з проблеми встановлення дати слухання аж до затримки у підготовці арбітражного рішення.

З метою уникнення таких складнощів деякі арбітражні установи, серед яких Міжнародна торговельна палата, просять арбітражних суддів вести облік справ, з якими вони працюють. Однак, необхідно усвідомлювати, що існує безліч об'єктивних причин, які можуть затягувати процес підготовки справи до слухання в арбітражному суді, впливати на кількість слухань, їх тривалість тощо. Незважаючи на такі обставини, професійні АС все ж повинні скласти приблизний графік роботи з урахуванням усіх нюансів як орієнтир для клієнтів та для себе особисто. Арбітражна спільнота та споживачі цієї послуги завжди з розумінням ставляться до певних часових збігів чи зволікання, які виникають незалежно від бажання чи волі арбітражного судді.

Обговорення

Варто усвідомлювати, що висококваліфіковані арбітражні судді не гарантують успіх арбітражної процедури в цілому. Існує багато інших факторів, які впливають на кінцевий результат розгляду в арбітражному суді, серед яких професіоналізм арбітражних суддів не завжди займає ключову позицію. «Патологічне» арбітражне застереження, недосконалі арбітражні правила або невірне обране місце проведення арбітражу можуть завадити позитивному вирішенню конфлікту. Навіть за відсутності будь-якого з цих негативних чинників сторони і, що більш вагомо, їх адвокати надають кожній арбітражній процедурі свої специфічні особливості. Професійні арбітражні судді повинні впоратися з провокаційною поведінкою (залучення ненадійних свідків, використання піддробних документів тощо), яка спрямована на згорання провадження.

Хоча відповідно до більшості арбітражних правил і законів арбітражні судді несуть відповідальність за прийняття рішень стосовно ведення провадження, їх втручання значно обмежується думками сторін щодо найкращого способу представлення їхньої справи в суді.

Деякі інші фактори також можуть відігравати значну роль у процесі відбору арбітражного судді для вирішення транскордонних спорів. Приміром, клієнти

воліють, щоб АС перебував під юрисдикцією, яка регулює спори за договорами. Така вимога є принциповою, бо клієнти хочуть бути впевненими, що їх зовнішній юрист, незалежно від власного географічного розташування, чітко розуміє право, що регулює договір.

Висновки

Отже, фактори, які враховуються при виборі арбітражного судді, можна класифікувати таким чином: 1) особисті якості, 2) освіта, знання, вміння та навички, 3) досвід, репутація. Правова спеціалізація, досвід ведення арбітражної практики та репутація є найважливішими ознаками при призначенні або рекомендації арбітра. Не менш важливими виявились

особисті якості претендента та його навички володіння технічними та процедурними питаннями арбітражу.

Крім того, зростання управлінської ролі арбітражного судді в арбітражному процесі вимагає від фахівців у цій галузі таких якостей як здатність приймати рішення, толерантність, дипломатичність, культурна обізнаність.

Успішне завершення розгляду справи в арбітражному суді, що виправдовує часу та грошей, вкладених сторонами в арбітражний процес, є основним показником професійності арбітражного судді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кебуладзе В. Чарунки доли: есеї / В. Кебуладзе. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 160 с.

2. Bickner, M. L., Boone, W. D., West, J. B. (2003). Arbitrator Acceptability: Arbitrators and Advocates' Perspectives. *National Academy of Arbitrators*. (pp. 247–276).

3. Bond, S. R. (1991). The International Arbitrator: from the Perspective of the ICC International Court of Arbitration. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 12(1), 1–23.

4. CAS in Arbitration. SAA Practitioner's Course. <http://www.swiss-arbitration-academy.ch/site/overview> / Retrieved from <http://www.swiss-arbitration-academy.ch/site/overview/>

5. Code of Professional Responsibility for Arbitrators of Labormanagement Disputes (2007) https://www.adr.org/sites/default/files/document_repository/Code%20of%20Professional%20Responsibility%20for%20Arbitrators%20of%20Labor-Management%20Disputes_0.pdf Retrieved from https://www.adr.org/sites/default/files/document_repository/Code%20of%20Professional%20Responsibility%20for%20Arbitrators%20of%20Labor-Management%20Disputes_0.pdf

6. Cremades, B. M. (1999). International Arbitration: a Key to Economic and Political Development. *International Arbitration Law Review*, 5-6, 145–150.

7. Derains, Y. & Lévy, L. (2011). Introduction. Is Arbitration only as Good as the Arbitrator? Status, Pow-

ers and Role of the Arbitrator. *ICC Publication*, 714E, 7-13.

8. Dezalay, Y. & Garth, B. G (1996). *Dealing in Virtue – International Commercial Arbitration & the Construction of a Transnational Legal Order*. University of Chicago.

9. Domke, M. (1971). The Arbitrator's Immunity From Liability: A Comparative Survey. *University of Toledo Law Review*, 3, 99-103. [in English].

10. Gaillard, E. (2015). Sociology of International Arbitration. *Arbitration International*, 31, 1–17.

11. Picher, M. L., Seeber, R. L. & Lipsky, D. B. (2000). The Arbitration Profession in Transition: Preliminary Results from a Survey of the National Academy of Arbitrators. Retrieved from <https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=conference>

12. Rogers, C. A. (2005). The Vocation of International Arbitrators. *American University International Law Review*, 20, 958–984.

13. Reeves, T. Zane (2009) Researching the Arbitrator: The Chicken Noodle Soup Approach. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/315381941>

14. Schultz, Th. & Kovacs, R. (2012). The Rise of a Third Generation of Arbitrators – Fifteen Years after Dezalay and Garth. *Arbitration International*, 28(2), 161–171.

15. Smit, H. (1987). The Future of International Commercial Arbitration: A Single Transnational Institution? *Columbia Journal of Transnational Law*, 25(9), 9–34.

Arbitration. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 12(1), 1–23 [in English].

4. CAS in Arbitration. SAA Practitioner's Course. Retrieved from: <http://www.swiss-arbitration-academy.ch/site/overview/> [in English].

5. Code of Professional Responsibility for Arbitrators of Labormanagement Disputes (2007). Retrieved from: https://www.adr.org/sites/default/files/document_repository

REFERENCES

1. Kebuladze, V. (2016). *Charunky doli: esei [Wonders of destiny: essays]*. Lviv : Vydavnytstvo Staroho Leva [in Ukrainian].

2. Bickner, M. L., Boone, W. D., West, J. B. (2003). Arbitrator Acceptability: Arbitrators and Advocates' Perspectives. *National Academy of Arbitrators*. (pp. 247–276). [in English].

3. Bond, S. R. (1991). The International Arbitrator: from the Perspective of the ICC International Court of

ry/Code%20of%20Professional%20Responsibility%20for%20Arbitrators%20of%20Labor-Management%20Disputes_0.pdf [in English].

6. Cremades, B. M. (1999). International Arbitration: a Key to Economic and Political Development. *International Arbitration Law Review*, 5-6, 145–150. [in English].

7. Derains, Y. & Lévy, L. (2011). Introduction. Is Arbitration only as Good as the Arbitrator? Status, Powers and Role of the Arbitrator. *ICC Publication*, 714E, 7-13. [in English].

8. Dezalay, Y. & Garth, B. G (1996). *Dealing in Virtue – International Commercial Arbitration & the Construction of a Transnational Legal Order*. University of Chicago [in English].

9. Domke, M. (1971). The Arbitrator's Immunity From Liability: A Comparative Survey. *University of Toledo Law Review*, 3, 99-103. [in English].

10. Gaillard, E. (2015). Sociology of International Arbitration. *Arbitration International*, 31, 1–17. [in English].

11. Picher, M. L., Seeber, R. L. & Lipsky, D. B. (2000). The Arbitration Profession in Transition: Preliminary Results from a Survey of the National Academy of Arbitrators. Retrieved from <https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=conference> [in English].

12. Rogers, C. A. (2005). The Vocation of International Arbitrators. *American University International Law Review*, 20, 958–984. [in English].

13. Reeves, T. Zane (2009) Researching the Arbitrator: The Chicken Noodle Soup Approach. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/315381941> [in English].

14. Schultz, Th. & Kovacs, R. (2012). The Rise of a Third Generation of Arbitrators – Fifteen Years after Dezalay and Garth. *Arbitration International*, 28(2), 161–171 [in English].

15. Smit, H. (1987). The Future of International Commercial Arbitration: A Single Transnational Institution? *Columbia Journal of Transnational Law*, 25(9), 9–34. [in English].

Olha Nahorna,

PhD (Candidate of Philology), associate professor, Khmelnytskyi University of Management and Law, 8, Heroiv Maidanu Str., Khmelnytskyi, Ukraine

SOCIAL PROFESSIONAL CHARACTERISTICS OF INTERNATIONAL ARBITRATOR

Thanks to globalization, international arbitration as an effective alternative dispute resolution method has become a highly specialized service provided by professional arbitrators, not by quasi-judicial workers as it was accepted long ago. Currently, three main stages have been identified in the process of developing the profession of an arbitrator, in particular the stage of “Grand Old Men”, the stage of “Technocrats” and the stage of “Managers”, each having its own distinctive features. It is important that the modern generation of arbitrators is perceived as a manager of the arbitration process, educated professionals capable of learning and self-development. The selection process for arbitrators became very competitive, therefore the parties consider the qualifications and competence of the applicants carefully as their candidatures may be challenged before their appointment. The purpose of the paper is to identify the social and professional characteristics of arbitrators. To determine the state of study of the problem the method of analysis and synthesis of methodological, social, legal, scientific and methodical literature was used. The generalization method was applied to formulate the conclusions of the research. The basic social and professional characteristics that are taken into account when choosing an arbitrator can be classified as follows: 1) personal qualities, 2) education, knowledge, skills, 3) experience, reputation. Legal specialization, experience in conducting arbitration practice and reputation are the most important features in appointing or recommending an arbitrator. Equally important were the personal qualities of an applicant and his skills in technical and procedural issues of arbitration. In addition, the growing role of arbitrators in the arbitration process requires such traits as ability to make decisions, tolerance, diplomacy, cultural awareness.

Keywords: international arbitration, international arbitrator, social professional characteristics, education, Master programmes.

Подано до редакції 22.10.2018